

**STRATEGIJA
RAZVOJA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA
ZA OBDOBJE 2013 – 2016**

KAZALO

1. TEMELJI, SMERI IN GLAVNA PODROČJA POLITIKE RAZVOJA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA

1.1. Temelji razvoja socialnega podjetništva v njegovih pravnih podlagah

1.2. Temelji socialnega podjetništva v njegovem poslanstvu in načelih

1.3. Smeri in glavna področja razvoja socialnega podjetništva

2. ANALIZA POTREB

3. STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI NA PODROČJU SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA V LETIH 2013 – 2016

4. VLOGA DRŽAVE IN NJENIH INSTITUCIJ TER OBČIN PRI IZVAJANJU DOLOČENE POLITIKE IN DOSEGANJU RAZVOJNIH CILJEV

PRILOGA A   Vloga socialnega podjetništva v Evropski uniji

PRILOGA B   Stanje na področju socialnega podjetništva v Sloveniji

1. TEMELJI, SMERI IN GLAVNA PODROČJA POLITIKE RAZVOJA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA

1.1 Temelji razvoja socialnega podjetništva v njegovih pravnih podlagah

Zakon o socialnem podjetništvu (Zakon) je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije številka 20/2011, dne 18. marca 2011. V veljavo je stopil petnajsti dan po objavi in se pričel uporabljati 1. januarja 2012.

Zakon nalaga Svetu za socialno podjetništvo (Svet), da pripravi Strategijo razvoja socialnega podjetništva za obdobje 2013 – 2016 (Strategija). Strukturo Strategije določa drugi odstavek 29. člena Zakona. Po določbah tega člena mora Strategija vsebovati: analizo potreb in smeri možnega razvoja socialnega podjetništva, temelje politike razvoja, strateške razvojne cilje in glavna področja razvoja socialnega podjetništva, vlogo države in njenih institucij ter občin pri izvajanju določene politike in doseganju razvojnih ciljev. Predstavniki ministrstev, pristojnih za področja dejavnosti socialnega podjetništva, predstavnik socialnih partnerjev, predstavnik nevladnih organizacij, ki do leta 2013 v Svetu zastopata socialna podjetja ter predstavnik strokovnih inštitucij na podlagi določb prvega odstavka 7. člena Zakona pripravijo Strategijo in jo posredujejo Vladi Republike Slovenije v obravnavo in sprejem.

V Strategiji določeni strateški razvojni cilji socialnega podjetništva v obdobju 2013 – 2016 predstavljajo izhodišča in podlage za pripravo Programa ukrepov za izvajanje Strategije razvoja socialnega podjetništva za posamezno koledarsko leto ali plansko obdobje (program). Program predstavlja izvedbeni dokument Strategije. Na podlagi določb tretjega odstavka 29. člena Zakona pripravi program Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (ministrstvo) v sodelovanju z vsemi ministrstvi, pristojnimi za področje dejavnosti socialnega podjetništva. Svet poda k programu mnenje, sprejme pa ga Vlada Republike Slovenije.

V programu se določijo ukrepi, s katerimi bodo doseženi strateški razvojni cilji Strategije. Za vsak ukrep programa oziroma posamezno aktivnost ukrepa se določijo izvajalci ali podizvajalci ter tudi viri in obseg sredstev za financiranje ukrepov (tretji odstavek 29. člena), ki ga bodo posamezni izvajalci ukrepov programa v okviru sredstev proračuna Republike Slovenije in iz drugih domačih in evropskih virov (33. člen in prvi odstavek 39. člena) namenili za realizacijo strateških ciljev Strategije.

1.2 Temelji socialnega podjetništva v njegovem poslanstvu in načelih

Socialno podjetništvo predstavlja tisti trajnostni koncept gospodarstva, ki ga odlikuje odpornost na tržne pretrese, velik potencial za socialno integracijo in zaposlovanje ter odlična prilagojenost lokalnim izzivom. Temelje dolgoročnega razvoja socialnega podjetništva mora zato graditi sistem ukrepov in politik, ki upoštevajo specifični značaj socialnega podjetništva ter odgovarjajo na ključne problematike socialnega podjetništva v Sloveniji. Le tako bodo socialna podjetja postala produktiven, tvorni in samovzdržen del gospodarstva, prispevala k blaginji državljanov in ne bodo razumljena kot podaljšek socialne politike države.

Zakon socialno podjetništvo v 3. členu opredeli kot »trajno opravljanje dejavnosti socialnega podjetništva ali trajno opravljanje drugih dejavnosti pod posebnimi pogoji zaposlovanja, s proizvodnjo in prodajo proizvodov ali opravljanjem storitev na trgu, pri čemer ustvarjanje dobička ni izključni niti glavni cilj opravljanja dejavnosti.

Socialno podjetništvo krepi družbeno solidarnost in kohezijo, spodbuja sodelovanje ljudi in prostovoljsko delo, krepi inovativno sposobnost družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov, zagotavlja dodatno ponudbo proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu, razvija nove možnosti zaposlovanja, zagotavlja dodatna delovna mesta ter socialno integracijo in poklicno reintegracijo najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela (cilji socialnega podjetništva).«

Socialno podjetništvo sicer nima enotne definicije v državah članicah Evropske unije (EU), le-ta se razlikuje glede na zgodovinski razvoj področja in glede na umestitev socialnega podjetništva v gospodarstvu posamezne države. Koncept socialnega podjetništva na prostoru Evropske unije, ki ga literatura v zadnjih letih pogosto navaja (Monzon, Chavez, 2007)¹, je Listina načel socialne ekonomije (Listina), ki ga od leta 2002 promovira organizacija Socialna ekonomija Evrope² in združuje zadruge, vzajemne družbe, združenja in fundacije kot tudi druge oblike podjetij, ki delujejo po načelih Listine načel socialne ekonomije. Vsa ta podjetja ne glede na svojo pravno obliko od profitno usmerjenih podjetij razlikuje:

- prednost individualnih in socialnih ciljev pred cilji kapitala,
- prostovoljno in odprto članstvo,
- s članstvom pogojeni demokratični nadzor,
- kombinacija interesov članov/uporabnikov in/ali splošnega interesa,

---

¹ The Social Economy in the European Union (Monzón, Chaves, 2007)

² <http://www.socialeconomy.eu.org>

- zagovarjanje in izvajanje načela solidarnosti in odgovornosti,
- samostojno upravljanje in neodvisnost od javnih organov,
- večina presežkov se porablja za izvedbo ciljev trajnostnega razvoja, storitev v interesu članov ali splošnega interesa.

Socialno podjetništvo Listina postavlja na temelje:

- načel solidarnosti in angažiranja posameznika v procesu aktivnega državljanstva,
- ustvarjanja visoko kakovostnih delovnih mest in boljše kakovost življenja,
- ponuja okvir za nove oblike podjetij in dela,
- ima pomembno vlogo v lokalnem razvoju in socialni koheziji,
- je družbeno odgovorno,
- je dejavnik demokracije,
- prispeva k stabilnosti in pluralizmu gospodarskih trgov,
- je odgovor na prioritete in strateške cilje Evropske unije: socialno kohezijo, polno zaposlenost in boj proti revščini, participativno demokracijo, boljše upravljanje, trajnostni razvoj in druge cilje.

1.3 Smeri in glavna področja razvoja socialnega podjetništva

Zakon v 5. členu opredeljuje področja razvoja socialnega podjetništva ter poleg navedbe področij dopušča možnost, da se s posebnimi zakoni lahko opredelijo tudi druga področja dejavnosti socialnega podjetništva. V letu 2012 je bila sprejeta Uredba o določitvi dejavnosti socialnega podjetništva (Uradni list RS, št. 54/12). Poleg zakonske možnosti širitve področij s posebnimi zakoni je potrebno upoštevati tudi dogajanje na evropski ravni. Socialno podjetništvo v okviru politik notranjega trga in zaposlovanja Evropske unije hitro pridobiva na pomenu in se uveljavlja kot ena ključnih politik Akta za enotni trg³ predvsem zaradi svoje kohezivne narave in velike odpornosti na zunanje vplive, kar se izkazuje predvsem z nezmanjšanim tempom odpiranja novih delovnih mest kljub gospodarski krizi.

V EU kontekstu na področju notranjega trga izstopa »Pobuda za razvoj socialnega podjetništva« (Pobuda)⁴, ki jo je objavila Evropska komisija pol leta po sprejemu Zakona in jo lahko obravnavamo kot temelj sistematičnega razvoja področja na ravni EU.

---

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0206:SL:NOT>

⁴ Social Business Initiative, COM 2011/682/2

Pobuda socialna podjetja opredeljuje kot podjetja:

- za katera je socialni ali družbeni cilj v interesu skupnosti razlog za opravljanje poslovnih dejavnosti, kar se pogosto odraža v velikem številu socialnih inovacij,
- ki dobiček načeloma ponovno investirajo za uresničitev tega socialnega cilja in
- pri katerih se to poslanstvo odraža tudi v organizacijski strukturi in lastniških razmerjih, saj spoštujejo demokratično načelo, načelo udeležbe ter socialno pravičnost.

Iz omenjene Pobude izhaja tudi nekaj zakonodajnih aktov. Akti so še v fazi obravnave, po sprejetju pa bodo neposredno uporabljivi v državah članicah, zato jih je ob morebitnem nadaljnjem opredeljevanju področij v slovenskem okolju smiselno ustrezno upoštevati. Posebej izpostavljamo uredbo za oblikovanje evropskega okvira, ki bo olajšal razvoj skladov za solidarnostne naložbe⁵. Namen uredbe je povečati učinek nacionalnih pobud z dostopom do naložb in do vlagateljev s sedežem v kateri koli državi članici. Uredba je pomembna tudi ker postavlja izhodišče za razvoj enotne EU metodologije za merjenje socio-ekonomskih učinkov socialnih podjetij. Takšna metodologija je nujna za ustrezno informiranje potrošnikov, investitorjev, bančnikov in javnih institucij ter s tem povezano večjo pripravljenostjo za investiranje v socialna podjetja.

Drugi del podpore razvoju socialnega podjetništva v EU je v politikah zaposlovanja, ki postajajo zaradi gospodarske krize vedno bolj pomembne. Komisija je aprila 2012 objavila t.i. Sveženj o zaposlovanju z naslovom »K okrevanju s številnimi delovnimi mesti«. ⁶ Sveženj devetih dokumentov povezuje odločna ugotovitev, da je potrebno ustvariti pogoje za odpiranje novih delovnih mest, predvsem v malih in srednje velikih podjetjih. Komisija je zato izpostavila tiste gospodarske panoge prihodnosti, kjer delovna mesta nastajajo krizi navkljub:

- delovna mesta, povezana z varovanjem okolja,
- delovna mesta v zdravstvu, negi in osebnih storitvah ter
- delovna mesta v informacijski in komunikacijski tehnologiji.

To so hkrati panoge, od katerih pričakujemo, da bodo pokrile velik del povpraševanja in potreb za izzive sodobnega sveta na področju varovanja okolja, demografskih sprememb in globalizacije. Nedvomno so to tudi panoge, ki predstavljajo velik potencial za razmah socialnega podjetništva tudi v Sloveniji.

---

⁵ Regulation of the European Parliament and of the Council on European Social Entrepreneurship Funds (2011) 862 final

⁶ Towards job-rich recovery, COM 2012/173,

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=89&newsId=1270&furtherNews=yes>

Razvoj socialnega podjetništva mora zato temeljiti predvsem na:

- 1   potencialu socialnega podjetništva za gospodarsko rast,
- 2   potencialu socialnega podjetništva za dvig blaginje državljanov,
- 3   potencialu socialnega podjetništva za odpiranje novih, stabilnih delovnih mest na lokalni ravni,
- 4   potencialu socialnega podjetništva za zmanjševanje revščine in brezposelnosti, tudi oseb iz ranljivih skupin,
- 5   potencialu socialnega podjetništva za inovativne in kreativne odgovore na izzive demografskih sprememb, varovanja okolja in globalizacije.

2. ANALIZA POTREB

Pri načrtovanju strateških ciljev in iz njih izhajajočih ukrepov za spodbujanje socialnega podjetništva je potrebno upoštevati prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, ki so predstavljene v naslednji SWOT analizi.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - tradicionalno močan čut za solidarnost med prebivalci; - zavedanje že utečenih oblik in tradicije socialnega podjetništva v Sloveniji (zasebni zavodi, invalidska podjetja in zaposlitveni centri...), vključno s tradicijo zadružništva; - številčno stabilen obseg nevladnih organizacij v zadnjih 20ih letih; - možnost statističnega spremljanja, analiz in s tem večja prepoznavnosti socialnih podjetij v prihodnje z vpisom v evidenco socialnih podjetij; - prvič sprejete zakonske podlage za razvoj socialnega podjetništva (Zakon o socialnem podjetništvu); - ustanovitev Sveta za socialno podjetništvo kot pomembnega dejavnika za oblikovanje politike socialnega podjetništva; - cilji razvojnih politik omogočajo umestitev socialnega podjetništva v širok spekter dejavnosti; - obstajajo ukrepi/spodbude za zaposlovanje ciljnih skupin invalidov in težje zaposljivih brezposelnih oseb; - zakonodaja omogoča pridobitev koncesij za razvoj socialnih storitev in podpore razvoju podjetništva; - obstajajo podporne organizacije (vstopne 	<ul style="list-style-type: none"> - nepravilna uporaba in zmeda pri uporabi izrazov vezanih na namen, načela in cilje socialnega podjetništva; - pomanjkljivo razumevanje pomena in umestitve socialnega podjetništva ter njegovih koristi tako na nacionalni kot na regionalni/lokalni ravni; - negativni prizvok področja kot dediščine nedemokratske družbene ureditve; - nerazviti mehanizmi statističnega in analitičnega spremljanja socialnega podjetništva; - nepovezanost civilne sfere z gospodarstvom; - neenaka obravnava nekaterih pravnih oblik socialnega podjetništva pri ukrepih spodbujanja podjetništva, predvsem pri dostopu koriščenja instrumentov podpornega okolja za podjetništvo; - razpršeni in neusklajeni zakonodajni okviri in podporni mehanizmi; - omejenost, razpršenost in nepovezanost sredstev za izvajanje ukrepov; - nestimulativne davčne spodbude; - obstoječe podporne mreže so med seboj slabo povezane in premalo usmerjene v prepoznavanje priložnosti za razvoj socialnega podjetništva, kot generatorju gospodarske rasti;

<p>točke VEM, regionalne razvojne agencije), ki lahko spodbujajo razvoj socialnega podjetništva;</p> <ul style="list-style-type: none"> - obstajajo ukrepi za investicijske podpore socialnemu podjetništvu na podeželju; - poudarek projektom razvoja socialnega podjetništva in socialne vključenosti ranljivih skupin oseb na trgu dela, ki so sofinancirani iz sredstev Evropskega socialnega sklada veljavne finančne perspektive ter načrtovanje izvajanja projektov s tem namenom tudi v naslednji finančni perspektivi 2013-2020; - obstoj pobude Cradle to Cradle (Od zibke do zibke) za oblikovanje ali prenos dobrih praks na področju trajnostnega delovanja podjetij; - obstajajo številne iniciative v lokalnih okoljih. 	<ul style="list-style-type: none"> - pomanjkanje podjetniškega pristopa pri razvoju iniciativ za uvajanje storitev/produktov socialnih podjetij; - pomanjkljiva usposobljenost managementa v socialnem podjetništvu; - nezadostno povezovanje različnih spodbud in ukrepov pri razvoju posameznih iniciativ ;
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - socialno podjetništvo ima evropsko prepoznan potencial za prispevek k gospodarski rasti, posebno v kriznih razmerah; - sistematična finančna in vsebinska podpora socialnemu podjetništvu na ravni Evropske unije (socialnemu podjetništvu prilagojeni finančni instrumenti in programi); - socialno podjetništvo je generator regionalnega in lokalnega razvoja; - povečati prepoznavnost socialnega podjetništva in vedenje o načelih socialnega podjetništva; - primerno okolje za socialno in delovno vključevanje oseb iz ranljivih skupin, ki na trgu dela težje najdejo primerno zaposlitev 	<ul style="list-style-type: none"> - uporaba mehanizmov in načel socialnega podjetništva v namene, ki niso v skladu z načeli in vrednotami socialnega podjetništva; - kratkotrajne rešitve za razvojne probleme, ki zahtevajo sistemski pristop reševanja; - socialno podjetništvo enačiti z nevladnim sektorjem; - socialno podjetništvo enačiti s socialno politiko; - neprepoznavanje potenciala socialnega podjetništva na strani ministrstev, ki skladno z Zakonom o socialnem podjetništvu zagotavljajo izvajanje politike razvoja vsak na svojem delovnem področju; - nadomeščanje javnih storitev izključno v

<p>in drugih skupin na trgu dela;</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadgradnja javnega naročanja tudi v smeri doseganja pozitivnega socialnega učinka, podobno kot zeleno javno naročanje in vodnik »Buying Social«; - pričakovane spremembe na področju pomoči po pravilu »de minimis«; - možnost povezovanja z družbeno odgovornimi podjetji; - prepoznava in odprava administrativnih ovir v postopku implementacije Zakona o socialnem podjetništvu in podzakonskih aktov;<ul style="list-style-type: none"> - prilagoditev zakonodaje s področja podpornega okolja za podjetništvo s ciljem zagotavljanja dostopa socialnih podjetij do instrumentov podpornega okolja.	<p>obliki socialnega podjetništva.</p>
---	--

3. STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI NA PODROČJU SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA V LETIH 2013 – 2016

S sprejemom Zakona je v Sloveniji dobilo socialno podjetništvo normativni okvir in mu daje široko politično podporo pri razvoju področja. Zakonodajni okvir socialnega podjetništva je nedvomno velika pridobitev in osnova za kvaliteten razvoj področja, takšna, kot jo imajo le nekatere evropske države. Toda glede na dolgoletno odsotnost sistematične podpore razvoju socialnega podjetništva in nepoznavanje pomena in načel socialnega podjetništva, je nalog za razvoj področja veliko, medtem ko je obdobje za izvedbo Strategije relativno kratko.

Glede na analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT analizo) so zato prioritetni strateški razvojni cilji za obdobje 2013-2016 naslednji:

1. povečanje prepoznavnosti socialnega podjetništva in vedenje o načelih socialnega podjetništva,
2. nadgradnja obstoječega podpornega okolja za podjetništvo,
3. spodbujanje zaposlovanja ranljivih skupin na trgu dela.

Tabela: Strateški razvojni cilji, področja ukrepanja, ciljne vrednosti do 2016 in izvajalci Strategije razvoja socialnega podjetništva za obdobje 2013-2016:

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ	PODROČJE UKREPANJA	CILJNA VREDNOST do 2016	IZVAJALEC
1. POVEČANJE PREPOZNAVNOSTI SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA IN VEDENJE O NAČELIH SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA	Izvedba promocijskih akcij in informiranja o socialnem podjetništvu, vključno z izmenjavo domačih in tujih dobrih praks.	Vsaj dve nacionalni akciji promocije in informiranja letno, ki bodo namenjene različnim ciljnim skupinam (gospodarstvo, nevladne organizacije, splošna javnost, potencialni podjetniki, potencialni investitorji) vključno s predstavitvijo lokalnih, nacionalnih ter mednarodnih dobrih praks s področja poslovnih modelov socialnih podjetij in mehanizmov njihovega financiranja	MDDSZ in ostala ministrstva, pristojna za posamezna področja socialnega podjetništva Občine
	Informativno - promocijske delavnice, usmerjene v razumevanje socialnega podjetništva in spodbujanje razvoja socialno podjetniške kulture.	Izvedba najmanj 30 informativno - promocijskih delavnic na letnem nivoju za različne ciljne skupine vključno z mladimi, v okviru vstopnih točk VEM	MGRT
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ	PODROČJE UKREPANJA	CILJNA VREDNOST do 2016	IZVAJALEC
2. NADGRADNJA OBSTOJEČEGA PODPORNEGA OKOLJA ZA PODJETNIŠTVO	Proučitev možnosti prilagoditve zakonodaje s področja podpornega okolja za podjetništvo za dostop socialnih podjetij do koriščenja ukrepov in instrumentov podpornega okolja za podjetništvo.	Priprava predloga dopolnitve zakonodaje s področja podpornega okolja za podjetništvo za dostop socialnih podjetij do koriščenja ukrepov in instrumentov podpornega okolja za podjetništvo	MGRT
	Dopolnitev obstoječega sistema oblikovanja in razvoja podjetniškega okolja v okviru vstopnih točk VEM na področju splošnega informiranja, osnovnega svetovanja in celostne obravnave socialnih podjetij ter drugih zainteresiranih za socialno podjetništvo	(1) Izvedeno usposabljanje za svetovalce vstopnih točk VEM o postopku registracije socialnega podjetja oziroma preoblikovanja nepridobitne pravne osebe v socialno podjetje (vpis dostavka »socialno podjetje«) in za splošno razumevanje zakonskih in podzakonskih podlag socialnega podjetništva	MDDSZ
		(2) Pomoč vstopnih točk VEM pri registracijah vsaj 50 socialnih podjetij	MGRT

		(3) Izvedenih 400 informativnih svetovanj socialnim podjetjem ter drugim zainteresiranim za socialno podjetništvo oz. celostnih obravnava potencialnih socialnih podjetnikov	
		(4) Izvajanje usposabljanj in izobraževanj za osebe, odgovorne za poslovanje in za delo z ranljivimi skupinami oseb v socialnih podjetjih po predhodno pripravljenem programu (glej strateški cilj 3). Usposabljanje bodo organizirale vstopne točke VEM, ki bodo usposabljanje izvedle s pomočjo izbranih zunanjih strokovnjakov	MDDSZ, MGRT
	Svetovanje in promocija socialnega podjetništva kmetijam za nadgradnjo podpornega okolja podjetništvu na podeželju	Izvajanje svetovanj na terenu v okviru sofinanciranega dela podpirne organizacije ministrstva, predvidenih je za 6400 ur takih svetovanj na leto.	MKO
	Nadgradnja javnega naročanja v smeri doseganja pozitivnega socialnega učinka	Vključevanje spoštovanja načel socialnega podjetništva med kriterije za ponudnike v sistemu javnega naročanja	MF in ostala ministrstva, pristojna za posamezna področja socialnega podjetništva
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ	PODROČJE UKREPANJA	CILJNA VREDNOST do 2016	IZVAJALEC
3. SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA RANLJIVIH SKUPIN NA TRGU DELA	Spodbude za zaposlovanje ranljivih skupin na trgu dela	do 1500 subvencioniranih zaposlitev	MDDSZ
	Razvoj učnih delavnic v socialnih podjetjih tipa B in v nepridobitnih pravnih osebah, ki nameravajo poslovati kot socialna podjetja tipa B z namenom socialne in delovne vključenosti ranljivih skupin na trgu dela	(1) Priprava ter izvedba pilotnih projektov za implementacijo učnih delavnic v socialnih podjetjih tipa B in v nepridobitnih pravnih osebah, ki nameravajo poslovati kot socialna podjetja tipa B (2) 200 ranljivih oseb vključenih v učne delavnice	
	Razvoj programov za usposabljanje in izobraževanje oseb,	Priprava programa za usposabljanje in izobraževanje	

	odgovornih za poslovanje in za delo z ranljivimi skupinami oseb	oseb, odgovornih za poslovanje in za delo z ranljivimi skupinami oseb	
	Spodbujanje ustanavljanja socialnih podjetij tipa B v sklopu javnih povabil za izbor programov javnih del	Izvajanje razvojnih programov javnih del v okviru javnih povabil za izbor programov javnih del, in sicer z namenom priprave izvajalcev/delodajalcev programov javnih del na ustanovitev socialnega podjetja tipa B za zaposlovanje ranljivih skupin oseb.	MDDSZ

4. VLOGA DRŽAVE IN NJENIH INSTITUCIJ TER OBČIN PRI IZVAJANJU DOLOČENE POLITIKE IN DOSEGANJU RAZVOJNIH CILJEV

Ključnega pomena za uveljavitev socialnega podjetništva je usklajeno delovanje ministrstev, občin, gospodarstva, nevladnih organizacij in drugih institucij na vseh nivojih ter širše javnosti, tako z vidika promoviranja in informiranja, kot tudi z vidika načrtovanja in izvajanja ustreznih ukrepov v podporo , razvoju in rasti socialnih podjetij.

4.1. MINISTRSTVA

- **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)**

MDDSZ bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

Pomembna naloga MDDSZ je načrtovanje in izvajanje programov aktivne politike zaposlovanja, s katerimi posega na trg dela predvsem z namenom zmanjševanja stopnje brezposelnosti in razreševanja strukturnih problemov trga dela. MDDSZ preko programov aktivne politike zaposlovanja nudi podporo ciljnim skupinam prebivalstva. Vloga MDDSZ je na podlagi določb Zakona ustrezno načrtovanju in izvajanju posebnih spodbud za zaposlovanje ranljivih skupin na trgu dela (invalidov, dolgotrajno brezposelnih, iskalci prve zaposlitve, starejših brezposelnih, Romov, osipnikov, odvisnikov, brezdomcev, beguncev, ljudi s prestano zaporno kaznijo) v okviru socialnih podjetij tipa B s pomočjo učnih delavnic (37. člen Zakona). V skladu z določbami Zakona je naloga MDDSZ tudi sofinanciranje usposabljanja in izobraževanja oseb, odgovornih za poslovanje in za delo z ranljivimi skupinami oseb (38. člen Zakona). MDDSZ bo dejavno tudi pri večanju prepoznavnosti socialnega podjetništva in vedenja o načelih socialnega podjetništva.

- **Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT)**

MGRT bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

MGRT ima pomembno vlogo pri nastajanju, razvoju in rasti socialnih podjetij, predvsem socialnih tipa A, s ciljem večanja konkurenčnosti in dolgoročne samovzdržnosti socialnih podjetij. V skladu z določbami Zakona MGRT izvaja za Svet tudi strokovne naloge na svojem področju. V okviru že

vzpostavljenih instrumentov v podporo rasti in razvoju podjetij je smiselno nadgraditi nekatere podporne instrumente MGRT in sicer predvsem v obliki:

- pomoči pri ustanavljanju socialnih podjetij ter,
- svetovanju socialnim podjetjem v vseh fazah njihovega delovanja, ki ga bodo izvajali določeni subjekti podpornega okolja (vstopne točke VEM,...)

Naloga MGRT je tudi aktivno sodelovanje z drugimi resornimi ministrstvi in vladnimi službami na področju pilotnih projektov za spodbujanje socialnega podjetništva.

- **Ministrstvo za infrastrukturo in prostor (MIP)**

MIP bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

- **Ministrstvo za pravosodje (MP)**

MP bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

- **Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)**

MNZ bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

MNZ je na področju sodelovanja z nevladnimi organizacijami (NVO) zadolženo za reševanje horizontalnih vprašanj NVO. To zajema predvsem pripravo in uresničevanje ukrepov za krepitev civilnega dialoga, krepitev sodelovanja NVO v procesih priprave in izvajanja javnih politik ter vzpostavljanje sistemskih pogojev za njihov razvoj, kar lahko delno pokriva tudi socialno podjetništvo.

- **Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO)**

Kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, bo MKO aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

Za MKO je socialno podjetništvo v okviru strateških razvojnih ciljev priložnost za:

- razvoj podeželja in izenačevanje pogojev bivanja na podeželju s tistimi v urbanih okoljih – možnost razvoja novih storitev na področju izobraževanja, kulture, športa, socialnega varstva, otroškega varstva ipd.,

- nadaljnji razvoj ekološkega kmetijstva s poudarkom na odzivnosti glede na pričakovanja potrošnikov s ciljem povečanja stopnje samooskrbe v Sloveniji,
- razvoj samooskrbnih zadrug, saj je v kmetijstvu (vključno z živilstvom, gozdarstvom, itn.) prisotna dolgoletna tradicija zadružništva, na kateri se lahko gradi in v povezavi z lokalnimi odjemalci (tudi javne ustanove) oblikuje lokalni trg kvalitetne in cenovno dostopne hrane. Hkrati je tak sistem priložnost za zaposlovanje mladih strokovnjakov, pridelava in distribucijska mreža (npr. mobilne trgovine in dostava) pa ponuja možnost za zaposlovanje oseb iz ranljivih skupin,
- vzdrževanje kulturne krajine (odpravljanje zaraščanja), javnih površin in zavetišč za živali,
- ohranjanje naravne in kulturne dediščine,
- ohranjanje tradicionalnih obrti in znanj,
- razvoj medgeneracijskih centrov in socialnega turizma ter ustvarjanje zelenih delovnih mest v okviru varovanja naravnih virov, gozdarstva in lesarstva,
- napredek na področju ravnanja z odpadki, spreminjanja potrošniških vzorcev in proizvodnih procesov v bolj trajnostne (centri ponovne uporabe, predelava organskih odpadkov, zelena pisarna, zelena oskrba, energetska učinkovitost, biološke čistilne naprave, ekogozdarstvo, itd.).
- spodbujanje razvoja trajnostnih skupnosti (na primer ekovasi, ekokomun).

- **Ministrstvo za finance (MF)**

MF bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

- **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)**

MIZŠ bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

- **Ministrstvo za kulturo (MK)**

MK bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

- **Ministrstvo za zdravje (MZ)**

MZ bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

- **Ministrstvo za obrambo (MORS)**

MORS bo, kot odgovorno za izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na svojem delovnem področju, aktivno prispevalo k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

4.2 OBČINE

Občine bodo, kot odgovorne za načrtovanje, financiranje in izvajanje politike razvoja socialnega podjetništva na območju občine oziroma na ravni razvojne, aktivno prispevale k realizaciji strateških razvojnih ciljev strategije.

Ena izmed pomembnih karakteristik socialnega podjetništva je predvsem tesna povezanost z lokalnim okoljem, odzivnost na specifične probleme lokalnih skupnosti in s tem nastanek delovnih mest na lokalnem nivoju, kar je za Slovenijo pomembno tudi v povezavi s poseljenostjo podeželja. Zato so občine vitalnega pomena predvsem pri razširjanju vedenja o pomenu in vidnosti socialnega podjetništva na lokalnem nivoju. Pri tem je ključnega pomena osveščanje, izobraževanje in usposabljanje nosilcev pomembnih funkcij in razvoja v lokalnih skupnostih in institucijah na regionalni ravni, saj je od njihovega odnosa do socialnega podjetništva ter poznavanja tega področja v veliki meri odvisen razvoj tega sektorja v posameznih lokalnih okoljih.

Cilj tovrstnih aktivnosti je večja senzibilnost za različne pobude reševanja lokalnih problematik in nudenja inovativnih rešitev podpornega okolja npr. v obliki brezplačne uporabe prostorov, volonterstva oz. podobnih oblik, ki ne obremenjujejo občinskega proračuna. To je hkrati priložnost za spodbujanje javno-zasebnih partnerstev, to je javnega sofinanciranja zasebnih projektov, ki so v javnem interesu in se izvajajo v socialnih podjetjih.

Lokalne skupnosti/občine v sodelovanju s socialno podjetniško iniciativo identificirajo lokalno problematiko, nakažejo rešitve in omogočijo reševanje te problematike v sodelovanju s socialnimi podjetji. S prenosom posameznih storitev opravljanja javne gospodarske službe, občine omogočijo odpiranje novih delovnih mest in priložnost za delovanje socialnih podjetij.

PRILOGA A

Vloga socialnega podjetništva v Evropski uniji

Socialno podjetništvo v Evropi se v veliki meri naslanja na izkušnje in tradicijo zadružništva ter združenj. Na pomenu pridobi v okviru obnove Evrope po drugi svetovni vojni na stanovanjskem področju in kot odgovor v boju proti revščini. V 60ih in 70ih letih prejšnjega stoletja se hkrati z razvojem civilne družbe razmahne njegov odziv na družbene probleme z zagovorništvom in nudenjem storitev. V 80ih in 90ih se pokaže tudi potreba po zapolnjevanju vrzeli v javnih shemah za brezposelne in socialno izključene. Aktivnosti civilne družbe na tem področju pomembno prispevajo pri razvoju koncepta aktivne politike zaposlovanja. Pojavijo se tudi prve zakonske opredelitve socialnega podjetništva (npr. Italija, 1990), ki so osnova za razmah sektorja v naslednjih dveh desetletjih (Defourney, Nysens, 2010⁷). Močna evropska tradicija zadružništva s svojimi osnovnimi načeli demokratičnosti, participacije in povezanosti s skupnostjo je bila tudi sicer razlog za zakonsko opredelitev socialnega podjetništva v nekaterih evropskih državah.

Evropska komisija (EK) je marca 2010 ob objavi strategije Evropa 2020 dokument pospremila z obrazložitvijo, da strategija ne postavlja le pet ločenih ciljev v okviru pametne, trajnostne in vključujoče rasti. Strategija predpostavlja, da so cilji med seboj komplementarni in prepleteni, prav takšni pa naj bodo ukrepi za doseganje posameznih ciljev. Socialno podjetništvo glede na svoj način delovanja predstavlja zelo dober odgovor na predpostavke strategije. Prispeva k »pametni rasti« strategije s socialnimi inovacijami; ker upošteva okoljski vpliv in dolgoročno vizijo, ustvarja »trajnostno rast«; ker se osredotoča na človeka in socialno kohezijo, predstavljajo bistvo »vključujoče rasti« strategije.

V strategiji socialno podjetništvo ni izrecno opredeljeno, se pa kot rezultat javnega posvetovanja v okviru pobude EK »Akt za enotni trg« za izvedbo strategije uvršča na visoko drugo mesto prioritet za realizacijo notranjega trga. Poleg tega statistike kažejo, da se socialno podjetništvo v Evropi širi, po podatkih Evropske komisije v Evropi obstaja preko 11 mio delovnih mest v sklopu socialne ekonomije, kar znaša kar 6 % vseh delovnih mest. Raziskava iz leta 2009⁸ ocenjuje, da se v Evropi v povprečju eno od štirih podjetij lahko uvrsti v okvir socialnega podjetja, zanimivo ob tem pa je, da raziskava poudarja, da so socialna podjetja lahko produktivna in konkurenčna in tako primerljiva s profitno usmerjenimi podjetji.

---

⁷ Defourney, Jacques and Nyssens, Marthe(2010) 'Conceptions of Social Enterprise and Social Entrepreneurship in Europe and the United States: Convergences and Divergences', Journal of Social Entrepreneurship.

⁸ GLOBAL Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship (Terjesen S. et al, 2011)

Rezultati posvetovanja in statistike torej kažejo, da so socialna podjetja sposobna prispevati inovativne odgovore na trenutne gospodarske, socialne in okoljske izzive z ustvarjanjem trajnostnih, večinoma lokalno vezanih delovnih mest, socialne integracije, boljših lokalnih socialnih storitev in teritorialne kohezije.

Ta vidik poudarja tudi Evropska komisija, ki je kot nadaljevanje »Akta za enotni trg« oktobra 2011 objavila »Pobudo za socialno podjetništvo⁹«. Vsebinsko lahko pobudo razumemo tudi kot odziv na pozive Evropskega parlamenta, opredeljene v Resoluciji o socialni ekonomiji¹⁰. Pobuda za socialno podjetništvo hkrati dopolnjuje Sporočilo Komisije o družbeni odgovornosti podjetij¹¹, ki definira družbeno odgovornost podjetij kot odgovornost podjetij, da v svoje poslovne prakse vgradijo skrb za njihov socialni, okoljski ter etični vpliv na družbo, njihov vpliv na človekove pravice in potrošnike.

Komisija v Pobudi poudarja, da se pri opredelitvi socialnega podjetništva raje opira na načela, ki so v veljavi v večini držav članic, saj področja ne želi omejevati z definicijo. Zato socialna podjetja opredeljuje kot podjetja:

- za katera je socialni ali družbeni cilj v interesu skupnosti razlog za opravljanje poslovnih dejavnosti, kar se pogosto odraža v velikem številu socialnih inovacij
- ki dobiček načeloma ponovno investirajo za uresničitev tega socialnega cilja
- in pri katerih se to poslanstvo odraža tudi v organizacijski strukturi in lastniških razmerjih, saj spoštujejo demokratično načelo, načelo udeležbe ter socialno pravičnost.

Komisija pri tej opredelitvi socialnega podjetništva ne izpostavlja raznovrstnosti pravnih oblik (zadruga, vzajemne družbe, prostovoljska združenja, fundacije, profitna in neprofitna podjetja), v katerih socialna podjetja v Evropi delujejo, kar poudarja Evropski ekonomski in socialni odbor (EESO) v svojem mnenju.¹² EESO tudi meni, da je potrebno ne glede na raznolikost oblik poskrbeti, da bodo socialna podjetja enako obravnavana kot druga podjetja pri podpori države in EU za razvoj in rast podjetij.

Kot omejevalna faktorja za razvoj socialnega podjetništva Pobuda Komisije izpostavlja predvsem:

- 1) težave pri dostopu do finančnih sredstev,
- 2) nizko stopnjo prepoznavnosti socialnega podjetništva v javnosti ter

---

⁹ Social Business Initiative, 25.10. 2011, COM 682/2011

¹⁰ Resolucija Evropskega parlamenta dne 19. februarja 2009 o socialni ekonomiji ([2008/2250\(INI\)](#))

¹¹ A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility, 25.10.2011, COM 681/2011

¹² Opinion of the EESC on social entrepreneurship and social enterprise, Official Journal of the EU, 2012/C24/01

3) regulatorni EU ali nacionalni okvir, ki ne upošteva specifik socialnega podjetništva.

Za ta namen napoveduje Evropska komisija:

- 1) za izboljšanje dostopa do finančnih sredstev:
  - predlog regulatornega okvirja za sklade za socialne investicije (predlog uredbe za evropske sklade za socialno podjetništvo¹³),
  - nadaljevanje sheme mikrokreditov v obliki Progress Microfinance Facility 2014-2020 v okviru Programa za socialne spremembe in inovacije 14,
  - predlaga, da se 90 mio EUR sredstev Evropskega investicijskega sklada nameni za rast podjetij, ki bodo vključeni v Program za socialne spremembe in inovacije,
  - opredeljuje socialno podjetništvo kot prioriteto v okviru uredb za Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad za obdobje 2014-2020.
- 2) za višjo stopnjo prepoznavnosti socialnega podjetništva:
  - poiskati dobre prakse in modele, ki jih je mogoče prenesti v druge države članice,
  - oblikovati javno bazo podatkov znamk in certifikatov, ki se nanašajo na socialna podjetja,
  - spodbujati vzajemno učenje in sposobnost nacionalnih in regionalnih administracij za oblikovanje celostnih strategij za podporo, promocijo in financiranje socialnih podjetij, posebno preko strukturnih skladov,
  - zgraditi večjezično elektronsko platformo za izmenjavo informacij za socialne podjetnike, inkubatorje, grozde, investitorje,
  - promovirati in izboljšati dostop do programov kot so ERASMUS, ERASMUS za mlade podjetnike, TEMPO, Pobuda za mlade, in Horizont 2020.
- 3) regulatorni EU ali nacionalni okvir:
  - predlog za poenostavitev uredbe o statutu evropske zadrage in predlog za uredbo o statutu evropske fundacije,
  - pričeti s študijo o položaju vzajemnih združenj (mutual societies),
  - začeti z reformo javnega naročanja v segmentu socialnih in zdravstvenih storitev¹⁵,
  - poenostavitve izvajanja pravil državnih pomoči¹⁶ za socialne in lokalne storitve (izvzem socialnih storitev od obveznosti priglasitve).

---

¹³ Regulation of the European Parliament and of the Council on European Social Entrepreneurship Funds (2011) 862 final

¹⁴ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a European Union Programme for Social Change and Innovation, COM2011/609

¹⁵ Evropska komisija je že 20.12.2011 objavila predlog Direktive o javnih naročilih (COM 2011/896).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0896:EN:NOT>

¹⁶ Evropska komisija je že 20.12.2011 sprejela spremenjen sveženj pravil EU o državni pomoči za oceno storitev splošnega gospodarskega pomena.

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/sgei.html

EESO in mreža raziskovalcev EMES (European Research Network¹⁷) sta zadržana predvsem do predlogov Komisije za izboljšanje dostopa do financiranja. EESO je zaradi karakteristike socialnih podjetij bolj naklonjen **hibridnemu kapitalu**¹⁸; kombinaciji donacij in vzajernih instrumentov ter instrumentov delitve tveganja, kar pogosto pomeni tesno povezanost javnega in privatnega kapitala. EMES prav tako dvomi v primernost izključno privatnega kapitala za spodbujanje socialnih podjetij v Evropi in je bolj naklonjena oblikam kot so financiranje članov, vzajemni skladi, državne pomoči in specializirani krediti bank, posebej pa poudarjajo lastne mehanizme financiranja, npr. nedeljivo rezervo kot jo poznajo zadruga. EMES namreč izpostavlja, da glede na raziskave socialna podjetja vsaj v zagonski fazi niso kapitalsko intenzivna in da je za njihov razmah ključnega pomena, da lahko delujejo v inovativnih organizacijskih oblikah. Kot primer inovativne organizacijske oblike navaja EMES socialne zadruga v Italiji.

Komisija je skladno z napovedjo v Pobudi za socialno podjetništvo decembra 2011 pripravila osnutek **uredbe o skladih za socialno podjetništvo**⁷. Skladi za socialno podjetništvo so različica skladov tveganega kapitala, ki se od slednjih razlikujejo po več virih financiranja in omogočajo kombiniranje javnih in privatnih financ, različnih instrumentov zadolževanj in malih kreditov, torej hibridni kapital. Namen uredbe je tudi premostitev različnih nacionalnih pravil pri zbiranju privatnih finančnih sredstev in tako omogočiti enakomernjši razvoj socialnega podjetništva v celotni EU. Pomemben vidik skladov za socialno podjetništvo je tudi obveza upravljalcev, da merijo in vlagateljem poročajo o socialnem učinku investicij. Metodologijo merjenja in poročanja bo po oblikovala naknadno, v okviru delovanja strokovne skupine za socialno podjetništvo GECES, ki jo je ustanovila Komisija maja 2012, torej lahko pričakujemo, da bo obenem določila tudi sistem indikatorjev socialnega učinka. Le-ta bo pomembno vplival tudi na socialna podjetja v Sloveniji, ki bodo želela dostopati do teh sredstev.

Poleg tega je Komisija pripravila tudi osnutek **uredbe o programu za socialne spremembe in inovacije**⁸, med drugim v podporo evropskemu mikrofinančnemu sektorju, posebno nebančnemu ter razvoju socialnega podjetništva. Prvenstveno bodo mikrofinance namenjene brezposelnim ali osebam, ki jim grozi odpust, težje zaposljivim in osebam iz ranljivih skupin ter s tveganjem socialne izključenosti. Ta del programa bo predvidoma imel proračun 191 mio EUR za obdobje 2013-2020.

---

¹⁷ <http://www.emes.net/>

http://www.emes.net/fileadmin/emes/PDF_files/Position_Papers/EMES_Position_Paper_on_SBI_Nov17.pdf

¹⁸ <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual2011.pdf>

Tako kot Komisija tudi EESO želi več poudarka **javnemu naročanju** in pomenu inovativnih, okoljskih in socialnih vidikov javnega naročanja. Pri tem EESO meni, da bi moral vodnik Komisije »Buying Social¹⁹« dobiti večjo veljavo. Namen vodnika je osveščanje naročnikov o pozitivnih straneh socialno odgovornega javnega naročanja ter praktičen prikaz priložnosti v EU pravnem redu za javno naročanje, pri čemer ni edini kriterij le cena pač pa predvsem najboljša rešitev. Prav to je Komisija v svojem predlogu direktive o javnih naročilih, objavljenem decembra 2011, že storila. Predlog Direktive o javnih naročilih (COM 2011/896) izpostavlja dva cilja: prvič, povečati učinkovitost javne porabe za zagotovitev čim boljših rezultatov javnega naročanja v smislu najboljšega razmerja med kakovostjo in ceno ter drugič, omogočiti ponudnikom, da bolje izkoristijo javna naročila v podporo skupnim družbenim ciljem, kot so varstvo okolja, bolj gospodarno izkoriščanje virov in večja energetska učinkovitost, boj proti podnebnim spremembam, spodbujanje inovativnosti, zaposlovanja in socialnega vključevanja ter zagotavljanje najboljših možnih pogojev za visoko kakovost socialnih storitev. Izpostaviti velja pomembno določilo predloga direktive, po katerem lahko javni organ naročnik izključi gospodarske subjekte iz postopka, če ugotovi kršitve obveznosti, določenih z zakonodajo Unije na področju socialnega, delovnega ali okoljskega prava ali določb mednarodnega delovnega prava. Predlog upošteva tudi posebno čezmejno ureditev za javna naročila socialnih, zdravstvenih in izobraževalnih storitev za vrednosti, večje od 0,5 mio EUR. Pomemben vidik predloga je tudi določilo, da podizvajalci lahko zaprosijo naročnika za neposredno plačilo blaga, gradenj in storitev.

EESO tudi poudarja **področje državnih pomoči** in predlaga poenostavitve pravil ter razširitev izjem na vse storitve splošnega pomena za obveznost priglasitve, kar je Komisija skladno z napovedjo v Pobudi za socialno podjetništvo tudi že storila decembra 2011. Sprejela je spremenjen sveženj pravil EU o državnih pomočeh za oceno storitev splošnega gospodarskega pomena. Novi sveženj uvaja preprostejša pravila za storitve splošnega gospodarskega pomena, ki so majhne, lokalnega obsega ali sledijo posebnemu družbenemu cilju. Vse socialne storitve so, ne glede na prejeti znesek nadomestila, izvzete iz obveznosti priglasitve Komisiji. Te storitve morajo izpolnjevati »socialne potrebe v zvezi z zdravjem in dolgotrajno oskrbo, nego otrok, dostopom in ponovno vključitvijo na trg dela, socialnimi stanovanji ter socialnim vključevanjem ranljivih skupin«. Prej so bile izvzete le bolnišnice in socialna stanovanja. Druge storitve splošnega gospodarskega pomena so izvzete, če znaša letni znesek nadomestil manj kot 15 milijonov EUR.

---

¹⁹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=978&furtherNews=yes>

PRILOGA B

Stanje na področju socialnega podjetništva v Sloveniji

Prve zametke socialnega podjetništva lahko najdemo še v 13. ali 14. stoletju, ko so številne organizacije ustanovljale različne sklade. Mejniki za razvoj združništva (in s tem zasnova za socialno podjetništvo) je zemljiška odveza leta 1848, ki označuje konec fevdalnega družbenega reda. Kmetje, sicer razbremenjeni podložniških bremen, so prodajali pridelke po nizkih cenah in si sposojali denar po oderuških obrestih. Združništvo je tako predstavljalo varovalni mehanizem proti naraščajočemu kapitalizmu. Pomembno spodbudo je za uveljavljanje načel, na katerih temelji tudi socialno podjetništvo, pomenil prvi zakon o združništvu, ki je bil sprejet v letu 1873. Zakon je na teritoriju sedanje Slovenije spodbudil ustanavljanje in razvoj hranilnic, posojilnic, kmetijskih in obrtnih zadrug ter kasneje tudi specializiranih zadrug. V 19. stoletju je na temeljih vzajemnosti in načel socialnega podjetništva delovala tudi Vzajemna Zavarovalnica. Zadruge so od takrat dalje na Slovenskem delovale neprekinjeno in imajo kot ena izmed pravnih oblik socialnega podjetništva edine 140 letno tradicijo delovanja.

V obdobju pred drugo svetovno vojno tako v Sloveniji lahko govorimo o razvejani mreži socialnega podjetništva, ki je vključevala razna združenja, zadruge, dobrodelne organizacije, sindikate, strokovne organizacije in zveze. Po drugi svetovni vojni je z uvedbo socialističnega družbenega sistema prišlo do prekinitve tradicije, predvsem v petdesetih letih z ustavno določeno družbeno lastjo združne lastnine, s čimer so zadruge izgubile eno temeljnih značilnosti: odprto članstvo in demokratičen nadzor po članih. Po letu 1974 je država zopet začela spodbujati razvoj organizacij civilne družbe. Zanimivo je, da je bilo povečanje organizacij socialne ekonomije (na primer združenj) najbolj intenzivno v obdobju med letoma 1974 in 1985 in ne v devetdesetih letih po spremembi družbeno-političnega sistema.

Od osamosvojitve dalje Slovenija nima samostojne politike razvoja nevladnega sektorja, prav tako ni opredeljeno področje razvoja socialnega podjetništva. Dobo dvajsetih let sicer zaznamujejo številne študije, priročniki, pilotni in mednarodni projekti ter usposabljanja s področja združništva in socialnega podjetništva. Pri tem velja poudariti razvoj socialnega podjetništva na področju zaposlovanja oseb z invalidnostjo, kjer se vse od leta 1976 sistematsko rešuje problem zaposlovanja in je pri vključevanju ranljive ciljne skupine tudi uspešen. Prav tako pa ni zanemarljivo dejstvo, da so zasebni zavodi nastali prav iz razloga preseganja delovanja zgolj v odvisnosti od javnih ali donatorskih sredstev, temveč svoje dejavnosti finančno stabilizirali ter svoje storitve ponudili na trgu. Na drugih področjih odločilnega premika v bolj jasno izraženo socialno podjetništvo ni. Socialno podjetništvo

zato v tem času ostaja neizkoriščena priložnost. Neizkoriščena priložnost postaja vse bolj očitna tudi danes v pogojih hitrega staranja družbe, gospodarske krize in naraščanja brezposelnosti.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v letu 2009 z javnim razpisom izbralo devet pilotnih projektov socialnega podjetništva, sofinanciranih iz sredstev Evropskega socialnega sklada. Po dveh letih izvajanja projektov so se pokazali izzivi, ki terjajo nadgradnjo projektov:

- premajhna fleksibilnost klasičnih ukrepov aktivne politike zaposlovanja (npr. usposabljanje na delovnem mestu, ki je bilo podlaga za vključevanje ranljive ciljne skupine v usposabljanje, saj le to zahteva 100% angažiranost vključenih, kar pa pri določenih ciljnih skupinah ni moč pričakovati - npr. osebe z motnjami v duševnem zdravju, ipd.),
- pomanjkanje finančnih spodbud za zagon socialnega podjetništva kot obstajajo za klasična podjetja,
- pomanjkanje podjetniških znanj in znanj trženja, saj je večina izvajalcev projektov do sedaj delovala na področju sociale in ne na področju ekonomije in trženja,
- razširjenost dela na črno, ki v nekaterih dejavnostih, ki hkrati predstavljajo potencialne »tržne niše« za socialno podjetništvo, že pokriva povpraševanje (omenjene so predvsem gostinske storitve npr. catering, socialne storitve npr. nega na domu, komunalne storitve npr. zbiranje in preprodaja odpadkov),
- nizka motivacija potencialnih udeležencev iz ranljivih skupin za vključevanje v aktivnosti projektov; premajhna tržna prepoznavnost družbeno in okoljsko odgovornih storitev in produktov, ki jih izvajajo socialna podjetja, kot prednost pred izdelki in storitvami profitno naravnanih proizvajalcev in izvajalcev; premajhna zainteresiranost lokalne skupnosti za sodelovanje in povezovanje s tovrstnimi projekti in iniciativami.

Organizacija OECD je leta 2010 pripravila poročilo »Izboljšanje socialne vključenosti na lokalni ravni prek socialne ekonomije«, kjer ugotavlja, da so zaviralni dejavniki razvoja socialnega podjetništva v Sloveniji:

- konceptualna zmeda,
- stigmatizacija podjetništva in pomanjkanje pozitivne vizije podjetnikov in podjetništva,
- pomanjkanje podjetniških sposobnosti organizacij socialne ekonomije,
- nejasna vloga socialne ekonomije v slovenskem socialnem sistemu,
- stigmatizacija nekaterih ciljnih skupin, kot so npr. Romi, osebe po prestani zaporni kazni, osebe s težavami v duševnem zdravju, istospolno usmerjeni, osebe z motnjo v duševnem razvoju, ipd.,

- razkorak med socialno ekonomijo in državo in nizka raven komuniciranja. Država ne upošteva organizacij socialne ekonomije kot resnih partnerjev pri zadovoljevanju potreb ljudi ali pa se ji njihov prispevek k splošni družbeni blaginji ne zdi pomemben,
- nedokončana decentralizacija – odsotnost posredniških ustanov med občino in državo.

Omeniti velja tudi sodelovanje Slovenije v projektu mreže Od zibke do zibke (ang. Cradle to Cradle), ki jo financira Evropski sklad za regionalni razvoj. Bistvo projekta je strategija oblikovanja in načrtovanja procesov v podjetjih, v katerih izdelki in odpadki lahko v zaprtih krogih krožijo neskončno dolgo. Taki novi izdelki so stroškovno optimizirani, saj niso razsipni glede na porabljeno energijo in uporabljene materiale kakor tudi glede na posledice, ki jih povzročajo v katerem koli delu življenjskega cikla. Eden izmed ciljev projekta je tudi prenos primerov dobre prakse s področja industrije, stavb, načrtovanja specifičnih prostorskih ureditev in upravljanja. Gre za inovativen in učinkovit pristop, ki bi Sloveniji lahko pomagal oblikovati trajnostno, konkurenčno ter razvojno ambiciozno prakso načrtovanja izdelkov in storitev, pri čemer lahko pomemben del prispevajo tudi socialna podjetja.

Slovenija si je v letu 2010 v sklopu strategije Evropa 2020 postavila dva pomembna cilja do leta 2020 in sicer zvišanje stopnje zaposlenosti na 75% in zmanjšanje števila oseb z visokim tveganjem revščine ali socialne izključenosti za 40.000 oseb. Za uresničitev teh ciljev poleg drugih ukrepov Slovenija načrtuje krepitev programov zaposlovanja, ki so namenjeni specifičnim, težje zaposljivim skupinam, ter spodbujanje razvoja socialnega podjetništva z namenom spodbujanja zaposlovanja težje zaposljivih oseb.

Pomemben mejnik predstavlja tudi konec 2011 sprejeta Uredba o zelenem javnem naročanju, ki zavezuje proračunske uporabnike, da razen cene upoštevajo tudi okoljski vidik naročila, kar posledično vpliva na izbiro okolju prijaznejše in z viri gospodarnejše porabe javnih sredstev. Podoben princip za upoštevanje socialnih vidikov pri javnem naročanju predvideva tudi vodnik Komisije »Buying Social«.

Pregled stanja v Sloveniji v zvezi socialnim podjetništvom končujemo s sprejetjem Zakona o socialnem podjetništvu (Uradni list RS, št. 20/2011), ki ga je marca 2011 Državni zbor potrdil s podporo vseh parlamentarnih strank. Cilj Zakona je poleg opredelitve socialnega podjetništva in pogojev delovanja socialnih podjetij tudi načrtovanje razvoja in spodbud za razvoj socialnega podjetništva, točneje opredeljenega s Strategijo razvoja socialnega podjetništva.